724/05

Den 24. maj 2005 blev i sag nr. 64.914:

xxxxx xxxxx xxxxxxx
xxxxxxxxx xxxxxx xxxxxxxxx
xxxxxxxx xx
xxxx xxxxxxxxxx

mod

Danica Pension
Parallelvej 17
2800 Lyngby

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

Forsikringstageren, der har gruppeinvaliderente i Danica Pension, klager ved sin advokat over selskabets afvisning af at udbetale forsikringsydelser ved tab af erhvervsevne efter den 1/7 2004. Klageren er endvidere utilfreds med, at selskabet har ændret forsikringsbetingelserne pr. 1/1 2005.

Selskabet har afvist at yde forsikringsdækning efter den 1/7 2004 med henvisning til, at klagerens generelle erhvervsevne ikke er nedsat i dækningsberettigende grad efter denne dato.

Den tegnede forsikring giver ret til præmiefritagelse og udbetaling af forsikringsydelse, hvis klagerens erhvervsevne nedsættes til 1/3 eller mindre af den fulde erhvervsevne. Såfremt erhvervsevnen nedsættes til mellem 1/2 og 1/3 af den fulde erhvervsevne, har klageren ret til udbetaling af halve ydelser. Der er en karenstid på tre måneder.

Selskabet har i sit svarskrift af 5/10 2004 til nævnet indledt besvarelsen således:

> "Vi har modtaget jeres brev af den 20. september 2004 med kopi af H.L.'s klage af den 14. september 2004.

De tegnede forsikringer er livsforsikringer, der blandt andet giver ret til præmiefritagelse og udbetaling, hvis forsikredes erhvervsevne nedsættes til 1/3 eller mindre af den fulde erhvervsevne."

Det fremgår af sagen, at selskabet den 27/6 2003 modtog en anmeldelse om tab af erhvervsevne og en lægeattest fra klagerens egen læge. Af anmeldelsen og lægeattesten fremgår, at klageren, der er født i 1954, har været fuldtidssygemeldt fra sin stilling som lagerarbejder i perioden fra den 15/7 til den 19/8 2002 på grund af en virussygdom samt smerter i nakke og ryg. Derefter arbejdede klageren på halv tid - 17 timer om ugen - indtil den 20/6 2003, hvorefter hun igen blev fuldtidssygemeldt.

Selskabet har løbende indhentet de lægelige og kommunale akter i sagen. På baggrund af de modtagne oplysninger har selskabet bevilget midlertidig præmiefritagelse og udbetaling ved tab af erhvervsevne fra karensperiodens udløb den 20/9 2003 til den 30/6 2004.

Af de indhentede oplysninger fremgår bl.a., at klageren i perioden fra den 1/9 til den 28/11 2003 har været i arbejdsprøvning på en revalideringsinstitution. Af den i forbindelse med arbejdsprøvningen udarbejdede arbejdsvurdering fremgår bl.a. følgende:

"**Arbejdsprøvningens art:**

- *værksted:*

H. påbegyndte arbejdsprøvningen d. 01.09.03 med et 2 ugers introduktionskursus, hvorefter hun blev tilknyttet træværkstedet. Hendes arbejdstid var fra kl. 8.00 - 13.30. Men da H. fik tiltagende smerter og var meget træt over middag, blev der på opfølgningsmøde d. 20.10.2003 aftalt, at arbejdstiden skulle reduceres til kl. 12.00. På opfølgningsmødet blev der yderligere drøftet muligheden for en ekstern praksis for at se, hvordan hendes erhvervsevne vil være på en arbejdsplads udenfor Rova. Imidlertid blev personalet enige om at flytte hende til pakke/montageafdelingen for at se, om ændring af arbejdsopgaver ville mindske hendes smerter og evt. give hende mere overskud. Således har hun siden d. 20.10.03 været tilknyttet pakke/montageafdelingen med en fortsat arbejdstid fra kl. 8.00 - 12.00.

…

Vurdering: H. har været en behagelig og imødekommende person at have på stedet. Hun har udviklet sig meget fra i starten at være frustreret over den situation hun befinder sig i, til at få overskud og vilje til at komme videre med sit liv. Hun har benyttet de tilbud, der udbydes på stedet samtidig med, at hun bl.a. har trænet derhjemme for så vidt muligt at bedre sit funktionsniveau. Men selvom H. har været meget ihærdig, og hun har fået det væsentligt bedre med sig selv, er hendes smerter ikke blevet reduceret. Hun har meget svært ved at tage hensyn til sig selv og vælger ofte at overhøre smerterne, hvorved hun arbejder over evne. På denne måde har hun udvist en stabil arbejdsindsats ca. 3-4 timer dagligt, før smerterne og trætheden har taget overhånd.

Samlet er det Rova's vurdering, at H. under forløbet har udviklet sig meget personligt, og hun er i besiddelse af ressourcer til selvstændigt at opretholde denne udvikling. Imidlertid er der smertemæssigt ikke sket nogen positiv udvikling. H.'s smertetilstand er accelereret både i forhold til smerteintensitet og omfang i hele bevægelsesapparatet. Hun afventer aktuelt undersøgelse på Arbejdsmedicinsk Klinik.

På det arbejdsmæssige område er det vurderingen, at hun fremover vil kunne bestride et arbejde, såfremt dette er meget varierende og ikke på nogen måde er fysisk krævende i et begrænset antal timer dagligt. Fra Rovas side anbefales det, at de igangværende undersøgelser/behandlinger bør afsluttes, før der tages endelig stilling til det videre sagsforløb."

Af epikrise af 15/12 2003 fra Arbejds- og Miljømedicinsk Klinik fremgår:

"**<u>Konklusion</u>**

Smerter i bevægeapparatet, træthed, almensymptomer, svimmelhed og usikkerhed opstået ret akut i sommeren 2002. Man har ikke kunnet finde nogen specifik forklaring herpå trods omfattende udredningsprogram på neuromedicinsk afdeling, hos praktiserende reumatolog og ved reumatologisk undersøgelse på sygehuset.

Patienten må anses for gennemundersøgt. Eneste sikre abnorme fund er lidt slidforandringer i nakkehvirvelsøjlen og udbulinger på flere niveau af lændebruskskiverne, uden at der er tegn på påvirkning af nerverødder. Med hensyn til ætiologien har man

ventileret muligheden af følger efter en virusinfektion. Vi har ikke noget bedre forslag. Patientens arbejdsfunktioner spiller næppe en afgørende rolle for udviklingen af hendes generaliserede symtombillede. Hun er nu i kontakt med relevante, sociale myndigheder og en plan for hendes arbejdsmæssige rehabilitering er under udarbejdelse i samarbejde med kommunen, og vi har derfor ikke yderligere forslag."

Klageren blev i december 2003 visiteret til fleksjob med virkning fra den 1/1 2004.

Af epikrise af 13/1 2004 fra neurologisk afdeling, S. Sygehus fremgår:

"50-årig kvinde, for 1½ år siden grundigt udredt neurologisk pga. feber, svimmelhed og højresidige sensibilitetsforstyrrelser. Udredt med MR-skanning og lumbalpunktur, uden at man har fundet holdepunkter for cerebral proces eller inflammatorisk tilstand i nervesystemet. De følgende 1½ år fulgt i neurologisk ambulatorium med skiftende somatiske gener, opfølgende MR-skanning af hjernen og medulla totalis og fornyet lumbalpunktur har været helt normale.

Indlægges nu efter hun i 1-2 mdr. har klaget over sensibilitetsudfald i hele kroppen og total anæstesi af tungen, som er kommet de sidste uger. Der findes ligesom tidligere fuldstændig normale neurologiske forhold. I en længere samtale kommer det frem, at pt. har haft meget hård opvækst, har indtil for 1½ år siden aldrig taget hensyn til sig selv, men udelukkende levet på andres præmisser. Det aktuelle forløb falder tidsmæssigt sammen med, at hun har fået ny kæreste og med hans hjælp har hun prøvet at ændre noget på sit liv, hvor hun dog har mødt betydelig, især indre modstand. Pt.s gener opfattes som klart somatiforme, ingen holdepunkter for neurologisk sygdom aktuelt.

Er selv åben over for det og vil arbejdet med dette, henvisning til psykolog kan evt. senere komme på tale."

Klageren begyndte den 19/4 2004 i et fleksjob som servicemedarbejder hos B. Kommune 20 timer ugentligt med 2/3 løntilskud. Arbejdet bestod i kopieringsopgaver, opdækning til møder, klargøring af post, sortering og arkivering af bilag m.m. Ansættelsesperioden blev i første omgang fastsat til 2 måneder, men blev efterfølgende forlænget til den 31/12 2004.

Klinisk psykolog K.W. har på baggrund af to konsultationer i skrivelse af 9/6 2004 til selskabet bl.a. anført følgende:

> "Der er formentlig tale om en kombination af forskellige forhold, dels fysisk nedslidning kombineret med den psykiske belastning det har været ikke at kunne fungere i så lang en periode. Der er således en psykisk overbygning i forbindelse med tilstanden, der kan ligne depression, som på nuværende tidspunkt søges behandlet. Det er meget vanskeligt for undertegnede at udtale mig om prognosen for HL's tilbagevenden til arbejdsmarkedet på nuværende tidspunkt. Der bør et længere behandling/undersøgelsesforløb til."

På baggrund af de indhentede oplysninger afviste selskabet at yde forsikringsdækning efter den 1/7 2004, hvilket selskabet meddelte klageren ved skrivelse af 17/6 2004.

Klageren har i flere skrivelser til selskabet tilkendegivet sin utilfredshed med selskabets afgørelse. Selskabet har imidlertid fastholdt sin vurdering.

Klagerens egen læge har efterfølgende i skrivelse af 13/9 2004 til selskabet anført:

> "Det vil ikke være muligt for denne patient at opnå et egentligt deltidsjob på halv tid i et regulært arbejde. Således må man umiddelbart vurdere, at hun har en arbejdsevne, der er mindre end halvdelen."

Selskabet meddelte ved skrivelse af 22/11 2004 til klageren, at forsikringspræmien vil blive forhøjet og forsikringsbetingelserne ændret pr. 1/1 2005. Ændringen af forsikringsbetingelserne består i, at selskabet fremover også medregner offentlige ydelser og tilskud, som klageren modtager direkte eller indirekte som led i en beskæftigelsesordning, herunder fleksjob, som indtægt i selskabets vurdering af klagerens erhvervsevne.

Klageren påstår selskabet tilpligtet at udbetale halve ydelser fra den 1/7 2004. Klageren påstår endvidere selskabet tilpligtet at anerkende, at det ikke er berettiget til at ændre forsikringsbetingelserne som sket. Klageren har til støtte herfor i sit klageskema, der er modtaget af nævnet den 15/9 2004, bl.a. anført, at hun er nødsaget til at ligge med benene oppe i ca. én time, når hun kommer hjem fra sit fleksjob. Klageren har endvidere

anført, at selv om hendes officielle arbejdstid i fleksjobbet er fire timer dagligt, er hendes reelle arbejdsindsats kun tre timer, når de nødvendige pauser tages i betragtning.

Selskabet har i skrivelse af 5/10 2004 til nævnet bl.a. anført:

"**Danica Pensions afgørelse**

Til klagen skal vi anføre, at vi fastholder den trufne afgørelse.

Vores begrundelse for dette er, at vi vurderer, at H.L.'s generelle erhvervsevne ikke er nedsat til halvdelen eller derunder.

Som begrundelse for vurderingen udtaler Danica Pensions lægekonsulent med speciale i neuromedicin, at det er veldokumenteret, at H.L. ikke har en fysisk lidelse, der kan begrunde et erhvervsevnetab af væsentlig størrelsesorden, og han anbefaler, at sagen også vurderes af psykiatrisk lægekonsulent.

Danica Pensions lægekonsulent med speciale i psykiatri udtaler, at der ikke er tale om en egentlig depression, men lette til moderate symptomer, som kan minde om en depression. Disse nedsætter dog ikke erhvervsevnen til halvdelen eller derunder.

I praksis vurderer vi til at starte med, om H.L. midlertidigt er ude af stand til at passe sit nuværende arbejde. Vi vurderer således erhvervsevnen i hendes oprindelige erhverv som lagerarbejder, og det er på den baggrund, at vi starter udbetalingen. Dette kaldes udbetaling ved midlertidig tab af erhvervsevne.

Da der er tale om en længerevarende (mere end 18 måneder) reduktion af H.L.'s erhvervsevne, og det er klart, at hun ikke kan vende tilbage til sit job som lagerarbejder, vurderer vi, om hun overhovedet kan vende tilbage på arbejdsmarkedet. Her ser vi på hendes erhvervsevne i et bredere perspektiv.

I modsætning til vurderingen i forbindelse med midlertidigt tab af erhvervsevne er vurderingen ikke længere begrænset til, om hun kan arbejde som lagerarbejder eller ej. Kort sagt ser vi på, hvad en arbejdsdygtig person med tilsvarende alder, uddannelse m.m., som H.L. har, kan tjene. Kun hvis sygdommen betyder, at hun har mi-

stet mellem 1/2 og 2/3 eller mere end 2/3 af denne indtægt, er hun fortsat berettiget til udbetaling.

Ud fra de helbredsmæssige problemer, som er beskrevet i de lægeoplysninger vi har modtaget i forbindelse med behandling af H.L.'s anmeldelse, burde der ikke være noget til hinder for, at hun skulle kunne passe et lettere arbejde på mere end halv tid.

Ved gennemgang af sagen kan jeg se, at vi desværre ikke har været opmærksomme på, at der kunne bevilges udbetaling fra forsikringsnummer 110… ved tab af halvdelen af erhvervsevnen.

Ud fra H.L.'s oplysninger i anmeldelsen om, at hun arbejdede 17 timer om ugen fra den 19. august 2002 til den 20. juni 2003, har hun ret til halv udbetaling ved tab af erhvervsevne fra karensperiodens udløb den 15. oktober 2002 til den 20. juni 2003 og derefter udbetaling af den fulde ydelse frem til den 20. september 2003.

H.L. vil snarest modtage den manglende udbetaling tillagt renter efter forsikringsaftalelovens § 24."

Klageren er fremkommet med bemærkninger hertil i skrivelse af 12/10 2004 til nævnet.

I skrivelse af 1/12 2004 til nævnet har klageren bl.a. anført, at hun ikke mener, at selskabet er berettiget til at ændre forsikringsbetingelserne som sket.

Hertil har selskabet i skrivelse af 17/12 2004 til nævnet anført følgende:

"Danica Pension ændrer forsikringsbetingelserne for alle skadeforsikringer med dækning ved tab af erhvervsevne, herunder gruppeinvaliderenteforsikringer, med virkning fra den 1. januar 2005. Der er tale om en generel ændring i vores forsikringsbetingelser for såvel nytegninger som for allerede oprettede forsikringer, der er foretaget i overensstemmelse med Finanstilsynets vejledende retningslinier for accept ved ændring af forbrugerforsikring.

Vi har over for forsikrede varslet ændringen af forsikringsbetingelserne, der træder i kraft den 1. januar 2005, ved brev fra den 22. november 2004.

Da forsikrede efter vores vurdering ikke er berettiget til at modtage udbetaling for tab af erhvervsevne, og der ej heller er ret til præmiefritagelse på forsikredes forsikring, fastholder Danica Pension, at vi kan ændre forsikringsbetingelser, som varslet ved vores brev fra den 22. november 2004."

Klagerens advokat har i skrivelse af 19/1 2005 til nævnet bemærket, at klagerens skade blev konstateret den 15/7 2002, hvorfor sagen skal behandles efter forsikringsvilkårene på dette tidspunkt.

Af selskabets skrivelse af 3/2 2005 til nævnet fremgår:

"Danica Pension skal for god ordens skyld præcisere, at vi er enig med advokat P.Ø. om, at den konkrete klagesag om hvorvidt, at der eventuelt er ret til udbetaling efter den 1. juli 2004, indbragt for Ankenævnet for Forsikring den 14. september 2004 er reguleret af de forsikringsbetingelser, der var gældende den 15. juli 2002.

Hvis forsikrede ikke får ret, vil hendes eventuelle fremtidige krav om ret til udbetaling skulle vurderes efter de forsikringsbetingelser, der er gældende på tidspunktet, hvor erhvervsevnen er nedsat i tilstrækkelig omfang."

Af forsikringsbetingelserne fremgår:

"**§ 4. Dækning ved tab af erhvervsevne.**

Stk. 1. Ret til udbetaling ved tab af erhvervsevne.

Forsikringen giver ret til udbetaling af forsikringsydelser i tilfælde af midlertidig og længerevarende tab af erhvervsevne som følge af sygdom eller ulykkestilfælde indtruffet inden det aftalte ophørstidspunkt eller tidligere fratrædelsestidspunkt.

…

Forsikringsydelsen udbetales, hvis forsikredes erhvervsevne midlertidigt eller længerevarende er nedsat til 1/3 eller mindre af den fulde erhvervsevne.

Den halve forsikringsydelse udbetales, hvis forsikredes erhvervsevne midlertidigt eller længerevarende er nedsat til mellem 1/2 og 1/3 af den fulde erhvervsevne.

Forsikringen dækker aldrig tab af erhvervsevne, hvis der ikke ved en lægelig undersøgelse kan påvises objektive tegn på tilstedeværelsen af mén eller sygdom (f.eks. hvor der alene er tale om subjektive klager over smerter, gener og lignende).

…

Stk. 3. Længerevarende tab af erhvervsevne.

…

Forsikredes erhvervsevne anses for længerevarende at være nedsat til 1/3 eller mindre, respektive mellem 1/2 og 1/3, hvis han blivende ikke længere er i stand til at tjene mere end 1/3, respektive 1/2 - bedømt under hensyn til forsikredes nuværende tilstand, uddannelse og tidligere virksomhed - af hvad der i samme egn er almindeligt for fuldt erhvervsdygtige personer af tilsvarende uddannelse og alder.

Ved vurderingen af forsikredes tab af erhvervsevne foretages et skøn over, om forsikrede må anses for egnet til omskoling. Hvis forsikrede anses for egnet til og i tilfælde af omskoling må forventes at blive i stand til at opretholde den førnævnte indtjening, anses hans erhvervsevne ikke for nedsat til 1/3 eller mindre, respektive mellem 1/2 og 1/3.

Der tages ikke hensyn til, om forsikrede på grundlag af situationen på arbejdsmarkedet er eller efter omskoling vil blive i stand til at få arbejde svarende til sin uddannelse.

…

§ 5. Tarifændring.

Hvis Danske Liv & Pension ændrer tarifpræmier eller forsikringsbetingelser, sker der tilsvarende ændring af præmie og forsikringsbetingelser for denne forsikring. Ændringen vil træde i kraft fra præmiens første forfaldsdag i det følgende år.

Ændringer vil blive meddelt forsikringstageren skriftligt senest en måned før ændringens ikrafttræden.

Forsikringstageren har ret til at opsige forsikringen, hvis han ikke ønsker at acceptere en forhøjelse af præmien eller en skærpelse af betingelserne. Forsikringen ophører herefter fra det tidspunkt, ændringen skulle være trådt i kraft."

Nævnet udtaler:
Nævnet har gennemgået sagen og må herefter på det foreliggende grundlag være enig med selskabet i, at klagerens generelle erhvervsevne ikke kan anses for nedsat i dækningsberettigende grad efter den 1/7 2004. Nævnet kan derfor ikke pålægge selskabet at udbetale ydelser efter denne dato.

Nævnet har ikke grundlag for at kritisere, at selskabet med hjemmel i forsikringsbetingelserne har ændret disse pr. 1/1 2005 som sket. Nævnet bemærker dog i den forbindelse, at ændringen ikke har virkning over for klageren i det omfang, der måtte blive tale om forværring af en allerede bestående tilstand, jf. herved forsikringsbetingelsernes § 4, stk. 1.

Herefter, og idet nævnet har bemærket sig, at selskabet har givet tilsagn om at yde klageren halve ydelser fra den 15/10 2002 til den 20/6 2003 og fulde ydelser fra den 21/6 til den 20/9 2003,

b e s t e m m e s :

Klagen kan ikke tages til følge.

Poul Sørensen
formand